

ÅRSPLAN

2022 – 2023

"Sammen bygger
vi grunnmuren
for fremtiden"

BIRKEN BARNEHAGE

INNHold

§ 1. Formål.....	2
§ 2. Barnehagens innhold.....	2
Litt om Birken Barnehage	3
Visjon og verdisyn	3
Vår visjon:.....	3
Vårt verdisyn:	3
Medvirkning – barn	4
Hva er barns medvirkning?.....	4
Hvordan ivareta barns medvirkning?.....	4
Hvorfor er barns medvirkning viktig?	5
Demokrati i barnehagen.....	5
Medvirkning – foreldre	6
Hva er foreldremedvirkning?	6
Kommunikasjon og språk.....	7
Nonverbale lekemiljøer	7
Psykososialt barnehagemiljø.....	9
Endringer i barnehageloven:.....	9
§ 41	9
§ 42	9
§ 43	9
Til neste år skal vi evaluere:	11
Vedlegg: Overganger Birken Barnehage.....	12
Vedlegg: Foreldremedvirkning.....	12
Vedlegg: Psykososialt barnehagemiljø	12
Vedlegg: Evalueringer og Progresjon	12
Kilder	13
Begrepsforklaring	14
Læring.....	14
Lek	14
Omsorg.....	14
Danning	14

KAPITTEL I.

BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

OM BARNEHAGEN

---

§ 1. Formål

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

§ 2. Barnehagens innhold

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet.

Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfulle opplevelser og aktiviteter.

Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur.

Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.

Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

Departementet fastsetter nærmere regler om barnehagens innhold og oppgaver (rammeplan) ved forskrift.

Barnehagens eier kan tilpasse rammeplanen til lokale forhold.

Med utgangspunkt i rammeplan for barnehagen skal samarbeidsutvalget for hver barnehage fastsette en årsplan for den pedagogiske virksomheten.

Litt om Birken Barnehage

Birken barnehage ligger sentralt til på Landås. Like ved Langhaugen videregående skole.

Vi har flotte turområder som nærmeste nabo. Våre turer blir lagt opp etter barnas ønsker.

Målet er at alle opplever mestringsfølelse og får en positiv opplevelse uansett. Det er ikke et mål å gå lengst mulig og finne nye turmål hver gang.

Birken barnehage er en 1 avdelings barnehage med 16 barn i alderen 0 – 6 år og 7 ansatte i ulike stillingsprosenter:

- 1 pedagogisk medarbeider
- 2 fagarbeidere
- 3 førskolelærer/barnehagelærer
- 1 renholder

Visjon og verdisyn

Vår visjon:

Vår visjon er: "Sammen bygger vi grunnmuren for fremtiden". Dette bygger på formålsbestemmelsen i Barnehageloven § 1, hvor det heter at «[b]arnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling».

Ordet «sammen» i vår visjon, står for målet om et godt samarbeid mellom foreldre, barn og personalet i barnehagen. Videre, står det: «bygger vi grunnmuren for fremtiden». Dette omhandler den tanken at barnehagetiden har en egenverdi, der danning, omsorg, lek og læring er noen av de viktigste byggesteinene i en god start på livet.

Vårt verdisyn:

I Birken skal barna få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Vi har som mål at barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser. Alle skal bli sett, hørt og anerkjent uavhengig av alder, funksjonsnivå eller etnisitet. Alle barn skal oppleve mestring, tilhørighet og trygghet gjennom omsorg, lek, læring og danning. Barnet er skaper av egen kunnskap og egen identitet i samspill med andre barn og voksne. Barnet er aktivt, kompetent, forskende, undrende, konstruerende, letende og ivrig etter å engasjere seg i verden og i omgivelsene (Askland & Sataøen, 2013, s.15).

KAPITTEL II. BARNS OG FORELDRES MEDVIRKNING

Medvirkning – barn

Hva er barns medvirkning?

Barn har rett til å medvirke sin egen barnehagehverdag. Når barna medvirker handler det om å være en demokratisk deltaker. Det handler ikke om å bestemme, men å ha en påvirkning på noe. De ansatte må tilrettelegge for dette i planlegging og avgjørelser i barnehagen, dette kommer blant annet til uttrykk i barnehageloven § 1 og § 3, Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr. 1.

Hvordan ivareta barns medvirkning?

I Birken barnehage er barns medvirkning en viktig del av hverdagen. Vi er bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegger for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.

I planleggingen av barnehagehverdagen legger vi til rette for aktiviteter og lek med utgangspunkt i barnas interesser, undringer, opplevelser og hva de er opptatt av.

Gjennom ulike observasjonsmetoder som praksisfortellinger, aktivitetsskjema og sosiogram får vi et innblikk i med hvem, hva og hvordan barna leker.

Aktivitetsskjema: Dette er en metode som egner seg når vi ønsker å kartlegge hvilke ulike aktiviteter barna deltar i.

Sosiogram: Observasjonsmetode som kan brukes for å undersøke relasjonsforholdet mellom flere personer i en gruppe.

Praksisfortelling: Korte tekster fra barnehagehverdagen som beskriver en interessant situasjon.

Refleksjon av praksisfortelling kan bidra til å synliggjøre praksis, åpne for nye forståelser, tolkninger, gjøre noe annerledes og på den måten endre praksis.

§ 3. Barns rett til medvirkning og hensynet til barnets beste

Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet og i saker som gjelder dem selv.

Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.

Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

I alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal hva som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn.

RP 4. Barns medvirkning

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf.

barnehageloven § 1 og § 3, Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr.

1. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen.

Hvorfor er barns medvirkning viktig?

Gjennom medvirkning kan barnet ha innvirkning på hvordan barnehagehverdagen ser ut. De pedagogiske planene/prosjektene er fleksible, med mulighet for endringer ut fra barnas interesser og behov. Slik får barna innflytelse på sin barnehagehverdag. Dette er med på å styrke blant annet:

- Barnets identitet og mestring
- Barnets selvstendighet og evne til å tenke selv
- Lære samarbeid med andre
- Inkludering, annerkjennelse og aksept av seg selv og andre
- Opplevelse av at deres mening betyr noe
- Barns rettigheter
- Holdninger – videre i livet

Demokrati i barnehagen

Demokrati er en naturlig del av hverdagen i barnehagen. Den forekommer i lek, og i diskusjoner om rammene for leken. Demokratiet er også med å påvirke hvordan rommene er innredet, hvilke materiell som er tilgjengelig og forhandlinger om hvilke regler vi skal ha i barnehagen. Det er viktig at alle opplever å bli sett, hørt og får anledning til å ytre seg. På den måten kan vi oppnå et godt samarbeid med både barn og foreldre.

«Å skape en barnehage som bygger på demokrati og delaktighet, handler ikke om at alle kan få gjøre som de vil, men om å gi rom for å tenke fritt og respektere andres meninger»

(Åberg og Taguchi, 2006, s.67)

RP 1. Demokrati

Økt mangfold og individualisering gir behov for demokratiforståelse, respekt for forskjellighet og positive holdninger til å leve sammen i fellesskap. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av. Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonssevner og språklige ferdigheter. Barn i samiske barnehager skal få mulighet til å bidra og medvirke på sitt eget språk. Ulike meninger og perspektiver skal få komme til uttrykk og være utgangspunkt for utviklingen av barnehagen som demokratisk fellesskap. Barnehagen skal bidra til at barna får forståelse for og slutter opp om demokratiske verdier og normer som ligger til grunn for det samfunnet vi har i dag. Barnets åndsfrihet skal anerkjennes.

Medvirkning – foreldre

Hva er foreldremedvirkning?

Foreldremedvirkning innebærer at foreldrene gis mulighet til å ta del i barnehagens virksomhet. Barnehagen skal ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg som skal sikre samarbeid med barnets hjem. Foreldrerådet består av alle foreldre/foresatte til barn og skal fremme deres felles interesser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Gjennom dette organet kan alle foreldrene fremme saker. Det er foreldrerådsrepresentanten i samarbeidsutvalget som innkaller og leder disse møtene. På disse møtene kan det tas opp saker som foreldrene ønsker å diskutere uten at de ansatte er på jobb.

Foreldrerådet skal velge en til to representanter til samarbeidsutvalget (SU). SU skal få eller be om å få fremlagt saker som er viktig for foreldrenes forhold til barnehagen. SU skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ.

Mer om foreldremedvirkning kan du lese under: [Vedlegg: Foreldremedvirkning](#)

§ 4. Foreldreråd og samarbeidsutvalg

For å sikre samarbeidet med barnas hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg.

Foreldrerådet består av foreldrene til alle barna. Foreldrerådet skal fremme foreldrenes fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Er det i forskrift etter § 20 satt en maksimalgrense for foreldrebetaling, kan bare foreldrerådet samtykke til foreldrebetaling utover dette.

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ.

Samarbeidsutvalget består av foreldre og ansatte i barnehagen, slik at hver gruppe er likt representert.

Barnehagens eier kan delta etter eget ønske, men ikke med flere representanter enn hver av de andre gruppene.

Barnehageeieren skal sørge for at saker av viktighet forelegges foreldrerådet og samarbeidsutvalget.

Kommunikasjon og språk

Barnehagen har fått innvilget rekomp-midler for perioden 2022 – 2024 for å fordype seg i området kommunikasjon og språk.

Etter å ha levert inn sluttrapport for Rekomp prosjektet våren 2022 ønsket vi i veien videre å rette blikket mot lekemiljøer ute, og fortsetter å jobbe med den aktive voksenrollen. Som en videreføring av dette har vi i dette rekomp-prosjektet satt «nonverbale lekemiljøer» på agendaen.

Nonverbale lekemiljøer

Nonverbal kommunikasjon vil si at man kommuniserer uten å bruke ord. Dette kan for eksempel være gjennom kroppsspråk, eller andre personlige effekter som klær og hår (Øyslebø, 1988). Det er den nonverbale kommunikasjonen som bidrar til å gi verbale budskap den fulle mening og forståelse. Den bidrar til å forme budskapet og forsterker det som blir forsøkt kommunisert (Jensen & Ulleberg, 2011).

«Barn må erobre omgivelsene i barnehagen før de kan erobre språket»

(Giæver, 2014, s.34)

Rekomp

Rekomp står for: Regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage.

«Regional ordning skal bidra til at barnehager utvikler sin pedagogiske praksis gjennom barnehagebasert kompetanseutvikling. Den er et av flere virkemidler som skal sikre at alle barn får et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet.»

Les mer om rekomp her:

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/lokal-kompetanseutvikling/>

Giæver (2014) skriver at språk utvikles gjennom samhandling med andre barn og voksne, og at språkmiljøet derfor må tilby gode samhandlingsarenaer. På den måten kan barn som ikke snakker fellesspråket i barnehagen gis mulighet til å samhandle på andre måter enn gjennom verbalspråket. Videre beskriver Giæver hvordan barns tilknytning til barnehagen kan styrkes hvis de opplever at behovene deres blir sett og tatt på alvor selv om de ikke enda behersker fellesspråket. Det er derfor av betydning at barnehagen utvikler barnehagens innhold og planer slik at barn kan tilbys engasjerende aktiviteter som ikke krever verbalspråklige ferdigheter.

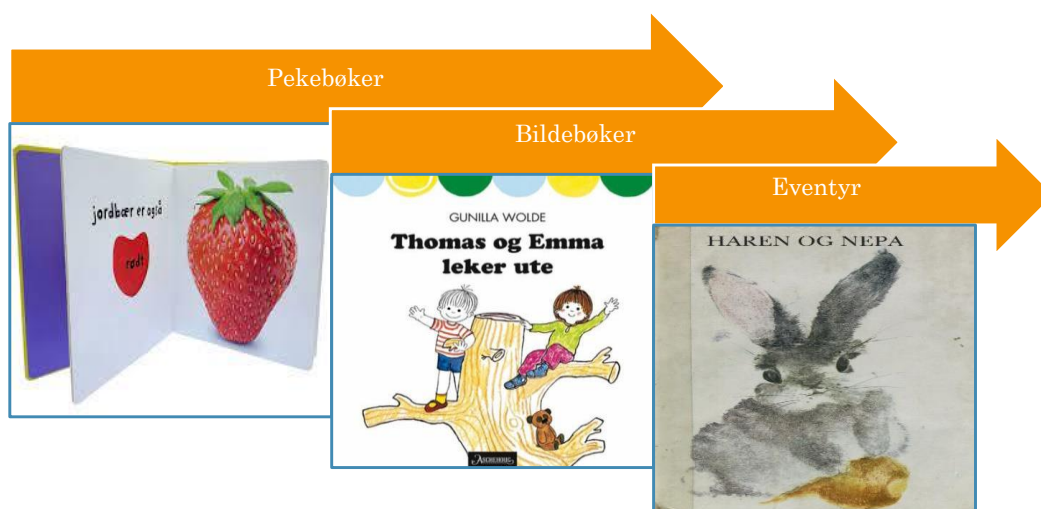
«Et godt språkmiljø skal stimulere til utvikling av:

- språkets innhold, hva barnet uttrykker
- språkets form, på hvilken måte barnet uttrykker seg, og
- hvordan språket brukes, med hvilken hensikt barnet uttrykker seg»

«Kommunikasjon og språk læres i kommunikasjon og samhandling med andre. Det er ikke noe som læres i enerom. Bruk av uttrykksformer som håndtegn og grafiske symbol bidrar til språklig mangfold i barnehagen. Det kan være en god støtte for forståelse, struktur og forutsigbarhet for mange barn, uten at de nødvendigvis har behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) for å kunne uttrykke seg.» (statped.no).

Vi ønsker å videre utvikle barnehagens kompetanse på «Nonverbale lekemiljøer» og bruk av visuell støtte. Vi undersøker også språkverktøy som [Tegnbanken](#) og Statped sitt bokhefte: [Mine tegn i barnehagen](#) som er et egnet hjelpemiddel for barn, foreldre og personalet i barnehagen.

I tillegg utvikles barnas litteratur interesse og kompetanse med alder og utvikling:

KAPITTEL VIII PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ

Psykososialt barnehagemiljø

Endringer i barnehageloven:

1. januar 2021 ble det innført endringer i barnehageloven. Endringene skal sikre at barnet opplever barnehagen som et trygt og godt sted å være.

§ 41 oppstiller krav om nulltoleranse mot krenkelser og at alle ansatte må gripe inn og forebygge.

Paragrafen inneholder tre krav:

1. Barnehagen skal ikke godta ulike krenkelser.
2. Alle ansatte skal gripe inn i forbindelse med krenkelser.
3. Barnehagen skal jobbe systematisk med forebygging.

§ 42 blir ofte omtalt som aktivitetsplikten. Den gjør det klart hva de ansatte i barnehagen må gjøre for å sikre at alle barna har et trygt og godt barnehagemiljø. Bergen kommune sitt program som heter [skyfritt](#) vil også være et hjelpemiddel for oss.

Aktivitetsplikten består av fire delplikter:

- følge med
- melde fra
- undersøke
- sette inn egnede tiltak og evaluere

§ 43 Skjerpet aktivitetsplikt.

Å krenke et barn er i grunnleggende strid med barnehageansattes rolle og ansvar, det er et grovt tillitsbrudd og helt uakseptabel atferd. Derfor er det innført en skjerpet aktivitetsplikt hvis barn blir krenket av en som jobber i barnehagen.

Mer om hvordan barnehagen jobber med det psykososiale barnehagemiljøet kan du lese i

[Vedlegg: Psykososialt barnehagemiljø](#)

§ 41. Nulltoleranse og forebyggende arbeid

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

§ 42. Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det.

Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak.

§ 43. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte.

Undersøkelser og tiltak etter § 42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

EVALUERINGER OG PROGRESJON

Til neste år skal vi evaluere:

- Nonverbale lekemiljøer.

Som tidligere nevnt så kan kvaliteten på det fysiske miljøet ha betydning for det psykososiale miljøet, og utformingen av inne- og uteområdet kan for eksempel ha betydning for å hindre mobbing og utestenging. Vi har som mål at våre lekemiljø skal speile barnas interesser og behov, tilrettelegge for godt samspill, mangfold og fremme god lek, læring, dannelse og omsorg. For å nå dette målet må vi også tilrettelegge for nonverbale lekemiljøer. På den måten kan barn som ikke snakker fellesspråket i barnehagen gis mulighet til å samhandle på andre måter enn gjennom verbalspråket. Barns tilknytning til barnehagen kan styrkes hvis de opplever at behovene deres blir sett og tatt på alvor selv om de ikke enda behersker fellesspråket.

Mer om evalueringer og progresjon kan du lese om i [Vedlegg: Evalueringer og Progresjon](#)

VEDLEGG

Vedlegg: Overganger Birken Barnehage

Vedlegg
Overganger.docx

Vedlegg: Foreldremedvirkning

Vedlegg
Foreldremedvirkning.docx

Vedlegg: Psykososialt barnehagemiljø

Vedlegg Psykososialt
Barnehagemiljø.docx

Vedlegg: Evalueringer og Progresjon

Vedlegg Evalueringer
og Progresjon.docx

Kilder

- Askland, L., Sataøen, S.O. (2013). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst*. (3. Utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Askland, L., & Sataøen, O. S. (2016). *Utviklingspsykologiske perspektiver på barns oppvekst*. (3. Utg.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Bae (2007): <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/barnehager/artikler/a-se-barn-som-subjekt---noen-konsekvense/id440489/>
- Giæver, K (2014) Inkluderende språkfelleskap i barnehagen. Bergen: Fagbokforlaget.
- Høigård, A. (2013). *Barns språkutvikling muntlig og skriftlig*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Jensen, P. & Ulleberg, I. (2011). *Mellom ordene: kommunikasjon i profesjonell praksis*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Statped.no. Hentet 30.09.2022. [Alternativ og supplerende kommunikasjon i barnehagen | www.statped.no](https://www.statped.no/alternativ-og-supplerende-kommunikasjon-i-barnehagen)
- Prop. 96 L (2019–2020). Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-96-l-20192020/id2699851/?ch=7>
- Utdanningsdirektoratet. (2017). Rammeplanen for barnehager.
- Universitetet i Stavanger. *Psykososialt barnehagemiljø inn i barnehageloven* Hentet 30.09.21: <https://www.uis.no/nb/barnehage/psykososialt-barnehagemiljo-inn-i-barnehageloven#/>
- Øyslebø, O. (1988). *Ikkeverbal kommunikasjon: introduksjon til en tverrvitenskap*. Oslo: Universitetsforlaget.

Begrepsforklaring

[...] – betyr at sitatet fortsetter

[b] i [b]arnehagen – betyr at for lovteksten er endret, i dette tilfellet er b-en endret fra stor bokstav til liten for å passe inn i teksten.

Fonetisk – betyr lydlig eller noe som har med artikulasjon å gjøre, eksempelvis: ordlyd.

Læring

”Læring er personlig, og den lærende er selv konstruktør” (Askland & Sataøen, 2016, ss. 181-183). Barns læring og utvikling konstrueres aktivt og skapes i sosiale og kulturelle opplevelser. Hvordan barn skaper sin egen identitet er en livslang prosess (Glaser, 2016, s. 30).

Lek

Lek er fysisk eller psykisk aktivitet som ikke synes å ha noe (eksplisitt) mål utover seg selv. Hos barn er lek en fremtredende aktivitet. Leken er barns hovedaktivitet og danner grunnlaget for deres sosialisering, utvikling, læring og danning. Gjennom leken får barn motoriske-, kognitive-, kommunikative-, og sosiale ferdigheter. Leken er identitetsskapende og bidrar til at barn får en forståelse av seg selv på en rekke ulike områder ([Barnehagenett Lek er læring](#)). Lek er:

- Frivillig
- Lystbetont
- Drevet av indre motivasjon
- «På liksom»

Rammeplanen sier at leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling (<https://www.udir.no/7-Barns-samspill-og-lek/>).

Omsorg

Omsorg kan deles inn i to underkategorier: Fysisk og Psykisk omsorg. Fysisk omsorg omhandler i hovedtrekk barnas grunnleggende behov i form av stell, hygiene, ernæring og tilstrekkelig søvn/hvile. Barn må også møte psykisk omsorg i forhold til mentale, relasjonelle og følelsesmessige sider. Sentralt her er at de voksne ser barnets behov til tilknytning og fellesskap og tilrettelegger for gode samhandlingsmønstre med andre. «Det å bli møtt med forståelse når de uttrykker egne intensjoner, kjenne at noen lytter og tar inn det de tenker og føler, er en viktig forutsetning for individers selvfølelse, mentale helse og relasjoner til andre. Slik psykisk omsorg skaper god selvfølelse og forebygger mobbing.» (Bae, 2007).

Danning

Danning kan forstås som en livslang prosess som endres og utvikles når nye kunnskaper og erfaringer blir lagt til (Bergersen, 2017, s.27).